ఏనుగులరాయి

సి. రామచంద్రరావు

కొత్త దొర వైఖరి ఇంకా తంగ
ముత్తుకి అంతుపట్టలేదు. దొరలు
తనకేమీ కొత్త కాదు. ఇరవై ఏళ్ళనుంచీ
'ప్రోస్పెక్ట్ టీ ఎస్టేటు' కండక్టరుగా పని
చేస్తున్నాడు. ఇప్పటికి ఎనమండుగురు
మేనేజర్లనైనా చూశాడు. అంతా తెల్ల
దొరలే. అయితే వాళ్ళంతా ఒకెత్తు,
సిమ్మన్సు దొర ఒకెత్తు. వచ్చి యింకా
పట్టుమని పదిరోజులైనా కాలేదు. అప్పుడే
ఎస్టేటంతా చెడ తిరిగేశాడు. అన్ని విష
యాలూ క్షుణ్ణంగా తెలుసుకున్నాడు వచ్చే
ఏడాది టీ నాటబోయే స్థలంకోసం ఇప్పటి
నుంచీ వెతుకుతున్నాడు. మునుపటి దొర
లంతా వచ్చిన నెలా రెండునెలలకి కాని
కార్యరంగంలో దూకేవారు కారు. నెల్లాళ్లు
బదిలీఅయిన దొరనుంచి ఎస్టేటు వ్యవహా
రాలు తెలుసుకోడంలోనూ, ఛార్జి పుచ్చు
కోడంలోనూ గడిచిపోయేవి. తరవాత
కొన్నాళ్ళు ఇరుగు పొరుగు మేనేజర్లని
కలుసుకోడం, క్లబ్బులకి వెళ్ళిరావడం,
పార్టీలూ, డాన్సులూ, ఆపైన అలసట
తీర్చుకోడం. సిమ్మన్సుదొర కివేమీ పట్టి
నట్టు లేదు. నోట్లో ఒక 'పైప్' ఉంటే
చాలు. ఎండనక, వాననక ఎంతపనైనా
చేసుకుపోతాడు. దొర పని సమయంలో
పైపు కాల్చడం తంగముత్తుకి నచ్చలేదు
ఇంతకు ముందున్న దొరలు ఎస్టేటులో
పని తనిఖీ చెయ్యడానికి వచ్చినప్పుడ
సిగరెట్టు, పైపు మొదలైనవేవీ కాల్చేవార
కాదు, ఒకరిద్దరు అలా చెయ్యడం తప్పు
చెప్పినట్లుకూడా తంగముత్తుకి జ్ఞాపకం
సిమ్మన్సు దొర అన్నిటిలోనూ వ్య
రేకమే. ఎస్టేటు కూలీలని నవ్వుతూ పల
రిస్తాడు. ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు వాళ
గోడు వింటాడు, సానుభూతి చూపిస్తాడు
కండక్టర్లతోనూ కులాసాగా కబుర్లు చె
తాడు. పాతదొరలు యెప్పుడూ తం
ముత్తుతో కాని, తన అసిస్టెంటుతో కాని
ఎస్టేటు వ్యవహారాలు తప్ప ఇంకేవీ
మాట్లాడలేదు. సిమ్మన్సు దొర కలుపు
గోరుతనం తంగముత్తుని కలవరపెట్టిం
ఇలా వుంటే కూలీలనీ, కండక్టర్ల
అదుపులో పెట్టగలడా? తంగముత్తు అ
వాటులేని ప్రతి విషయాన్నీ అనువ

నంగా చూస్తాడు. కొత్త దొర ప్రవర్తన అతనికి సంతోషం కలిగించినప్పటికీ తనలో జీర్ణించిపోయిన పాత దొరల సంప్రదాయంతో సంఘర్షణపడి అతన్ని పర్యాలోచనలో ముంచింది.

"కొత్తగా నాటిన టీ ఇక్కణ్ణుంచి ప్రారంభమవుతుం దనుకుంటాను?"

దొర ప్రశ్న. వెనక నడుస్తున్న తంగముత్తుని తిరిగి పరిసరాల్లోకి లాగింది.

"ఔను, సార్!"

తంగముత్తు కుడిచెయ్యి అనుకోకుండా ాకీ టోపీమీదకి పోయింది. ఎక్కువ ణుకువ ప్రదర్శించేటప్పుడు కొంచెం ంగి టోపీ చివరిని కుడిచేతి మునివేళ్ళతో ుందుకు వంచి వదిలేయడం అతనికి లవాటు.

"ఎప్పుడు నాటారు?" సిమ్మన్సు ొర అడిగాడు.

"పోయిన ఏడాది సార్!"

"ఎన్ని ఎకరాలు?"

"ఇరవై సార్!"

"ఒచ్చే ఏడాది ఎన్ని ఎకరాలు నాట నికి పర్మిట్ వుంది?"

"ఇరవై అయిదు సార్!"

కొంతదూరం ఇద్దరూ మాట్లాడకుండా ిచిపోయారు. ముందు దొర, వెనక ంగముత్తూ ఒకరు తెలుపూ, ఇంకొకరు ుపూ, దొరనోట్లో పైపు వుంది. నడక ుగా వుంది. మాటల్లో దర్పం వుంది. ుగముత్తు నడక నమ్రత ఉట్టిపడుతూ వుంది. దొర నోట్లోనుంచి ఏమాట ఊడి పడుతుందోనని ఆదుర్దాగా కనిపెట్టుకుని వున్నాడు. ఇద్దరూ తెల్లచొక్కా, ఖాకీ లాగూ, మోకాళ్ళవరకు ఖాకీ మేజోళ్ళూ పాదాలకి ఇనపమేకులు కొట్టిన బూట్లూ తొడుక్కున్నారు. ఎండకి నెత్తిమీద గట్టి ఖాకీ టోపీ పెట్టుకున్నారు.

రోడ్డు ఇంకా బాగు పడలేదు. చాలా మటుకు ఎస్టేటులో రోడ్లు తారు వేసినవే. మిగతావి తారువి కాకపోయినా బాగా కంకరతో దిమిశా కొట్టివేసినవి. ఈరోడ్డు గత సంవత్సరంలో అడవి నరికి టీ నాటినప్పుడు వేసింది. ఇప్పుడు మనుషులు నడవడానికి, అడివి నరికినప్పుడు సేకరించిన కలపనీ, పుల్లల్నీ ఫేక్టరీకి చేరవేసే లారీలూ, ట్రాక్టర్లూ పోడానికి సదుపాయంగానే వుంది. ఇంకా మేనేజర్లూ అసిస్టెంట్ మేనేజర్లూ కార్లు తీసుకుపోవడానికి అనువుగా లేదు.

మేనేజరూ, కండక్టరూ రావడం చూసి, రోడ్డుకి రెండువైపులా కొండవాలుమీద వున్న కూలీలు పనివేగం హెచ్చించారు. మేస్త్రీలు గొంతు చించుకుని బాగా పని చెయ్యమని కూలీలని హెచ్చరించడం మొదలుపెట్టారు. వంగి పనిచేస్తున్న కూలీలూ, మేస్త్రీలూ అప్పుడప్పుడు తల ఎత్తి దొరకీ, కండక్టరుకీ సలాములు పెట్టారు. దొర బుర్ర పంకించి అందుకున్నాడు. దొర పక్కని ఉండడంవల్ల కండక్టరు యథాప్రకారం తిరుగు సలాం

పెట్టి వారిని పలకరించలేదు.

"విరుడు నాటిన చెట్లు బాగానే వస్తున్నట్టున్నాయి" సిమ్మన్సుదొర అన్నాడు.

"అవును సార్!"

"నేల సారవంతమైందిలా వుంది."

"అవును సార్!"

"కొండవాలు అంత నిటారుగాకూడా లేదు. ఆడకూలీలు టీ ఆకులు తుంపడానికి కష్టపడి ఎక్కి దిగనక్కర్లేదు."

"అవును సార్!"

ఎంతో అవసరం వుంటేగాని మేనేజర్ల ప్రశ్నలకి అంతకంటే ఎక్కువ జవాబుచెప్పే అలవాటులేదు తంగముత్తుకి. మేనేజరుకి నవ్వొచ్చింది.

"ఇంకా కొండ ఎన్ని ఎకరాలుంటుంది"

"వంద వుండొచ్చు సార్!"

"అంతా మన కంపెనీదేనా?"

"అవును సార్!"

మెక్‌నాటన్ టీ కంపెనీకి ఏనమలై కొండల్లో ఏడు ఎస్టేట్లున్నాయి. ఒక్కొక్క ఎస్టేటు విస్తీర్ణం వెయ్యి ఎకరాలనుంచి రెండువేల ఎకరాలవరకూ వుంది. అయితే ఎస్టేటుకి చెందిన అన్ని ఎకరాల్లోనూ టీ నాటిలేదు. ఒక్కొక్క ఎస్టేటుకి అయిదు వందలనుంచి వెయ్యీ పన్నెండు వందల ఎకరాలదాకా పంటనిస్తున్న టీ వుంది. మిగతాది అడవి. ఈ అడవిని ఏడాదికీ, రెండేళ్ళకీ ఇరవై ముప్పై ఎకరాల చొప్పున నరికి టీ పాతుతారు. అది ఏడెనిమిది ఏళ్ళల్లో పెద్దదయి రెండాకులూ, ఒక మొగ్గా చొప్పున తురమడానికి సిద్ధంగా వుంటుంది. ప్రోస్పెక్టు ఎస్టేటుకి పై ఏడాది ఇరవై అయిదు ఎకరాల అడవి కొట్టి టీ పాతడానికి పర్మిట్ వుంది. ఎస్టేటుకి చెందిన ఎనిమిదివందల ఎకరాల అడివిలో ఇరవై అయిదు ఎకరాల గడ్డని ఎక్కడ ఎన్నుకుంటే బాగుంటుందో పరిశీలించడానికే మేనేజరూ, కండక్టరూ బయలుదేరారు.

"ఈ కొండ ఇంకా వంద ఎకరాలుంటుం దంటున్నావు. కాబట్టి ఈసారి కొండకి అటువైపు అడివి నరికి టీ వేస్తే బాగుంటుంది" అన్నాడు సిమ్మన్సు దొర.

తంగముత్తు 'అవును సార్!' అని లేదు. కాని "కాని ..." అని నసిగాడు.

"నీ అభ్యంతరం ఏమిటి?" అని అడిగాడు దొర.

"ఏమీలేదు సార్! కాని...."

"ఏమిటో చెప్పు" రెట్టించాడు సిమ్మన్సు దొర.

"ఈ కొండమీద టీ నర్సరీ పెంచడం కుదరదు సార్!" అన్నాడు తంగముత్తు.

అడవి నరికి టీ మొక్కలు పాతడానికి ఒక ఏడాది ముందునుంచీ టీ నర్సరీలు సాకుతూ రావాలి. చల్లని పందిర్లకింద మెత్తటి ఇసుకలో టీ విత్తనాలు పాతుతారు. పాతిన రెండుమూడు వారాల్లో అవి పగిలి చిన్న మొలకలు బయల్దేర

కాయి. అప్పుడు వాటిని తీసి తొమ్మిది అంగుళాల పొడుగూ, మూడు అంగుళాల వెడల్పూవున్న వెదురుబుట్టల్లో పాతు తారు. అవి అయిదారు అంగుళాల ఎత్తు పెరిగిన తర్వాత పద్దెనిమిది అంగుళాల బుట్టల్లోకి మారుస్తారు. వర్షాకాలం ప్రారంభంలో వాటిని కొత్తగా అడివివరకే బాగు చేసిన భూమిలో పాతుతారు. ఇలా మొక్కల్ని పాతేముందు సాకుతూ రావటానికి చదునైన నేలా, మంచి నీటివసతీ కావాలి ఈ నర్సరీలు మొక్కల్ని పాతబోయే స్థలానికి ఎంత దగ్గరలో వుంటే అంత మంచిది. లేకపోతే ఒకదొకటిగా బుట్టల్ని మోసుకుపోవడం విపరీతమైన ఖర్చు. అక్కడ నర్సరీ పెంచడం కుదరదని చెప్పినప్పుడు తంగముత్తు బుర్రలో ఇవన్నీ మెదిలాయి.

"ఎంచేత? కొండకి ఆవైపు నాటే వసతి లేదా?" అని అడిగాడు సిమ్మన్న దొర.

"ఒక్కచోట వుంది సార్!"

"అక్కడే భూమి చదునుచేస్తే సరిపోతుందిగా!"

"అది కాదు సార్!"

"ఇంకేమిటి?"

"అది టీ నాటడానికి మంచి స్థలం అని పదేళ్ళక్రితమే స్టీవెన్సు దొర నిర్ణయించి నర్సరీ ఏర్పాటుచేశారు సార్!"

"అయితే ఎందుకు వదిలేశారు?"

"అక్కడ ఏనుగులరాయి వుంది సార్! అప్పుడప్పుడూ ఏనుగులు వచ్చి పోతూ వుంటాయి."

"అడవి కొట్టేస్తే అవే దూరంగా పోతాయి."

"నిజమే సార్! కాని ఆ స్థలంలో నర్సరీ ఉండనివ్వమని ఏనుగులు పంతం బట్టాయి సార్!"

"నాన్సెన్స్."

"నిజమే సార్!"

సిమ్మన్న దొర ఒక క్షణం ఆలోచించాడు.

"పద, ఆ ఏనుగులరాతిని చూద్దాం" అన్నాడు.

* *

చుట్టూ పెరిగిన గుబురుని రెండు చేతుల్తో తప్పించుకుంటూ అడివిలో కాలిబాటమీద మేనేజరూ, కండక్టరూ ప్రయాణం సాగించారు. అరమైలు నడిచిన తర్వాత పదేళ్ళక్రితం చెట్టుకొట్టి బాగు చేసిన ఒక ఎకరం నేల కనబడింది. ఈ పదేళ్ళలో చిన్నచిన్న మొక్కలూ, గడ్డీ పెరిగి ఆ చదునుచేసిన ఆ పాత నర్సరీ స్థలాన్ని కప్పివేశాయి. ఇంకా వెదురు పందిళ్ళ తాలూకు కొన్ని కర్రలూ, తాళ్లూ చూ చా య గా కనిపిస్తున్నాయి. అప్పుడప్పుడు ఏనుగులు తీసుకువచ్చి తిని పారేసిన వెదురుమొక్క ముక్కలూ, ఆకులూ, కందగడ్డలూ చిందరవందరగా చిమ్మివున్నాయి. చుట్టుపక్కల ఏనుగు లద్దెలు తాటికాయల్లాగా పడివున్నాయి.

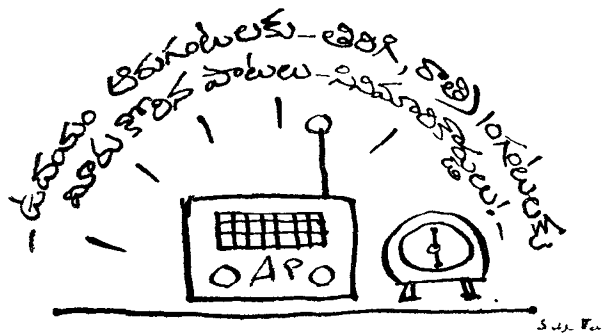

నర్సరీకి పదిగజాల దూరంలో ఒక పెద్ద రాయి రెండు ముక్కలుగా బద్దలయి విడిపోయి వుంది.

"అదే సార్. ఏనుగుల రాయి" అన్నాడు తంగముత్తు.

దొరకి జరిగిన విషయం సవిస్తరంగా వినాలని కుతూహలంగా వుంది. కాని పని సమయంలో మూఢనమ్మకాల గురించి కండక్టరుతో చర్చించడం అంత ఆదర్శ ప్రాయమైన పని కాదేమో ననిపించింది. నిజానికి ఇది ఎస్టేటు పనికి సంబంధించిందేనని సమాధానపరుచుకున్నాడు.

"అసలేం జరిగింది?"

కాల్చేసిన నుసిని బయటికి తీసెయ్యడానికి పైపుని పక్కనున్న చెట్టు మొదలు మీద కొడుతూ దొర అడిగాడు. తంగముత్తు గొంతు సవరించుకున్నాడు.

* *

కడకరైకీ, ఏనుగులకీ అవినాభావ సంబంధం. నిజానికి కాడాజాతికంతకీ ఏనుగులు చిరపరిచితులే. లక్షఎకరాల అడివిలో అవిచ్ఛిన్నంగా తిరుగాడే ఏన గుల మందలకీ గవర్నమెంటు అనువ తించిన అయిదువందల ఎకరాల్లో సా వంతమైన ఎకరం రెండెకరాలకోస వెతుకులాడే కాడాగుంపులకీ ఆయుష పట్టులు అడవిలో పారే సెలయేళ్ళు ఎక్కడెక్కడ తిరిగివచ్చినా ఏనుగు కాడా సెలయేళ్ళపక్కనే ఉనికి ఏర్పాట చేసుకోవాలి. ఇద్దరూ రోజుకి ఎన్నోసార తటస్థపడుతూంటారు. ఒకరంటే ఒకరి భయం, అనుమానం లేవు. కాడాకి ఏను పవిత్రమైంది. ఏనుగుబలం, సాహసం తీపి, అందం, కాడాలో ఆశ్చర్యం సంభ్రమం, నమ్రత, భక్తి కలిగిస్తాయ అందుకు ప్రతిచిహ్నంగా ఏనుగు కా జోలికి పోదు. వందగజాల దూరంల కాడా నడిచిపోతుంటే చూసీచూడన ఊరుకుంటుంది.

కాడాలందరికీ ఏనుగులు ఆరాధ లయితే కడకరైకి సన్నిహిత స్నేహితు ళ్ళయ్యాయి. ఊహ వచ్చినప్పటినుం

అవి అతన్ని సమ్మోహితుణ్ణి చేశాయి. ఆకులతోనూ, గడ్డితోనూ వేసిన గుడి సెల్లో రాత్రిళ్ళు తల్లీ తండ్రీ మధ్య పడు కుని ఏనుగులగురించే ఆలోచించేవాడు. నక్కకూతల మధ్య అడివిపంది అరు పుల్లో, కోతి కిచకిచల్లో ఏనుగు ఘీంకారం వినిపించినప్పుడు అతనికి ప్రాణం లేచి వచ్చేది. ఏనుగుల కథలు చెప్పమని తల్లినీ, తండ్రినీ వేధించేవాడు. కడకర్రై తాతముత్తాతలు ధైర్యసాహసాలకి ప్రసిద్ధి కెక్కారు. అతని తాత ఎన్నోసార్లు మదపుటేనుగు భయంనుంచి బాడాజాతిని రక్షించాడు. ఒకసారి అడవిలో గడ్డి కోసుకుని వస్తున్న కాడా స్త్రీని మదపు టేనుగు తరుముతుంటే అడ్డుపడ్డాడు. ఏనుగుకి కోపం రెచ్చిపోయింది. స్త్రీని వదిలేసి అతనిమీద కసితీర్చుకోడానికి ఉపక్రమించింది. ఎంతోసేపు ఏనుగు వెనకాలే దాక్కుని తప్పించుకోడానికి ప్రయత్నించా డతను. ఏనుగు మెడ గొద్దుగా పొట్టిగా వుంటుంది. వెనకనున్న మనిషిని మెడతిప్పి చూడలేదు. కాని మదపుటేనుగు బుద్ధి చాల సూక్ష్మమైంది. ఒకేవైపు గిరగిరా తిరిగి అతన్ని తొండంతో పట్టుకోడానికి ప్రయత్నిస్తున్న ట్లా ఈసారి రెండోవైపుకి తిరిగింది. కడకర్రై తాతకి ప్రళయం ఎదురైంది. తనుమాత్రం యేం తక్కువవాడు దు. వెంటనే ఏనుగుకాళ్ళ మధ్య దూరి ఇక పట్టుకున్నాడు. ఏనుగు ఎంత ప్రయ త్నించినా విడిలించలేక పోయింది ఆతవి పట్టు జంతువుకి చక్కలిగింతలు పెట్టింది. ఒకే భయంతో అది అడవిలోకి పరుగు తీసింది సమయం కనిపెట్టి అతను పట్టు వదిలేసి, నేలమీద కూలబడ్డాడు. మళ్ళీ మదపుటేనుగు ఆ పరిసరప్రాంతాల్లో కని పించలేదు.

కడకర్రై తండ్రికి ఏనుగులంటే యెంతో అభిమానం. అతని పడుచు దనంలో జరిగిన సంగతి. అప్పుడు తన గుడిసెకి నాలుగయిదు వందల గజాల దూరంలో చెరువు వుండేది. అందులో స్నానం చెయ్యడానికీ, నీళ్లు తాగడానికీ ఏనుగులు వేసవికాలంలో వస్తూవుండేవి. అతను ఎత్తయిన చెట్టుకొమ్మల్లో దాక్కుని చూసి ఆనందించేవాడు. ఏనుగులకి నర వాసన పసిగట్టడం పుట్టుకతో వచ్చిన విద్యే అయినా, మనిషి కనిపించకుండా దాక్కునివుంటే కళ్ళతో కనుక్కునేటంత ప్రజ్ఞ లేదు. ఒకనాడు ఆ గుంపులో మగ ఏనుగు కణతలకింది రంధ్రంలోనుంచి చమురు కారడం చూశాడతను వెంటనే ఏనుగు మదించిందనీ, 'మస్త్'లో వుందనీ గ్రహించాడు. మగ ఏనుగులు అప్పు డప్పుడూ 'మస్త్' లో వుంటాయి. అప్పుడు అవి ఉగ్రరూపం ధరించి, కను చూపు మేరలో సర్వం ధ్వంసం చేస్తాయి. మనిషి కనిపిస్తే రక్తపుముద్దగా తొక్కి తాండవమాడతాయి. మనుష్యులను చంపిన మదపుటేనుగులని కాల్చి చంపడానికి

యువ

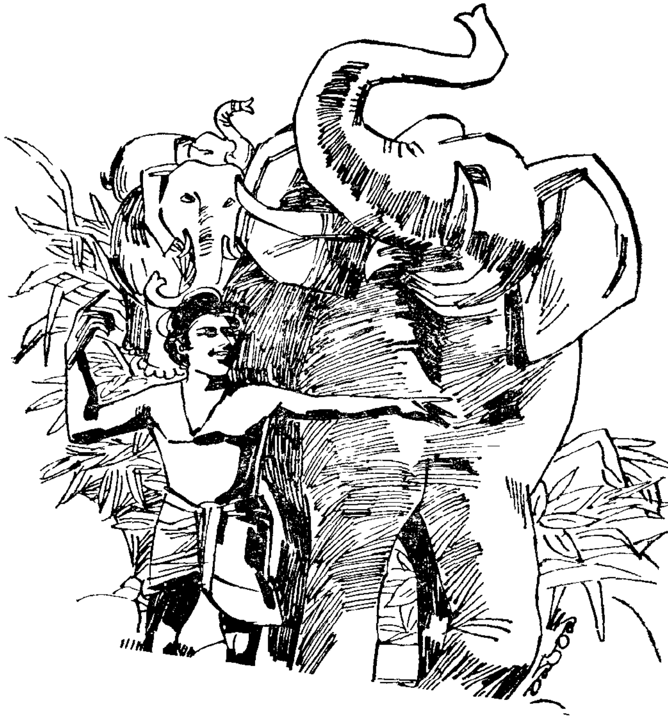

ప్రభుత్వం ప్రయత్నం జరుపుతుంది. ఈ ఏనుగు మదించి. అడవిలో పుల్లలు కొట్టుకోడానికి వెళ్ళిన ఇద్దరు ముగ్గురు మనుషులని చంపిందని వినగానే దానిని చంపినవాళ్ళకి బహుమానం ప్రకటించింది గవర్నమెంటు. ఈ వార్త కడకరై తండ్రి నెంతగానో బాధ పెట్టింది. "మస్తు' కలకాలం వుండబోదనీ. అది తగ్గిన తరువాత ఏనుగు ఎప్పటిలాగా సాధువుగా మారిపోతుందనీ అతనికి తెలుసు. కొన్ని రోజులు పరిసరాల్లో జాగ్రత్తగా మసలితే పోయేదానికి నిండు

ప్రాణిని చంపడం అతని మనస్సు క్షోభ పెట్టింది. అయితే, ప్రభుత్వ శాసిస్తే అడ్డుతగలగలవా ళ్ళెవరు? అత కొక ఉపాయం తట్టింది. మదపుటేనుగ తిరిగే స్థలంలో పెద్ద గొయ్యితీసి, దా మీద పచ్చని ఆకులూ, కొమ్మలూ కప్పి పెట్టాడు. గొయ్యిమీద మనిషి పరుగె డానికి వీలుగా సన్నటి చెక్క వంతె లాగా వేసి, గొయ్యికి ఇవతలపక్క వందగజాల దూరంలో నుంచుని డప్పు వాయించాడు. చప్పుడు విని మద ఏనుగు ఉరకలు వేసుకుంటూ వచ్చింది

అతనిమీద ఉరికి తొండంతో మెలిపెట్టడానికి వెంటాడింది. అతను కఱ్ఱ వంతెనమీదగా పరిగెత్తి గొయ్యి అవతలి పక్క చేరిపోయాడు. తరుముకువస్తున్న ఏనుగు గోతిలో పడిపోయింది. ఏనుగుది అంత స్థూలకాయం అయినా మనిషితో సమానంగా పరిగెత్త గలదు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఓడించనూగలదు. అయినా దాని ప్రాణం కాపాడ్డం కోసం ఆ మాత్రం సాహసించడం అవసరం అనిపించిందతనికి. తరవాత పది రోజులూ నల్లమందు పడేసి, మంచినీళ్ళుపోసీ కడకరై తండ్రి దాన్ని "మస్త్" లో నుంచి తొలగించాడు. అంత ఉగ్ర స్వరూపం అతిసామాన్యంగా మారిపోయింది. అప్పుడు అది బయటికి రావడానికి పట్టుగా పెద్దపెద్ద దుంగలు గోతిలోకి దొర్లించాడు.

ఇటువంటివే ఎన్నో కథలు, వింటూంటే కడకరై ఒళ్ళు గగుర్పొడిచేది. ఏనుగులంటే విపరీతమైన ప్రేమ అతన్ని ఆవరించేది. వాటిని మననం చేసుకుంటూ నిద్రపోయేవాడు.

ఏడాది చివర తల్లీ, తండ్రీ తక్కిన గుంపుతోబాటు చోటు మార వలసి వచ్చినప్పుడు కడకరై గుండెలు వేగంగా కొట్టుకునేవి. కొత్త చోట ఏనుగులుంటాయా? వాటి ఘీంకారం వినిపిస్తుందా? కాడాలు నివసించ డానికి గవర్నమెంటు ఏనమలై కొండల్లో పదిహేడు వందల ఎకరాల అడవి ప్రత్యేకించింది. అందులో కలపకొట్టి అమ్మడానికీ, ఏనుగుల్నీ, నల్లకోతుల్నీ పట్టడానికీ వీల్లేదు కాని, వంటచెరుకు సేకరించుకోవచ్చు. పశువుల మేతకి గడ్డి కోసుకోవచ్చు. పెద్దపులినీ, సాంబర్‌నీ వేటాడవచ్చు. అడవి మేకనీ, దుప్పినీ, పందినీ పట్టి తినొచ్చు. ఇంతేకాకుండా ఆ పదిహేడువందల ఎకరాల్లో అయిదువందల ఎకరాల్ని ఛేదించి సేద్యం చేసుకోవచ్చు. కాడాగుంపులు ఏడాదికి నాలుగూ అయిదూ ఎకరాలచొప్పున అడవి నరికి రాగులూ, జొన్నలూ, కాయగూరలూ పండిస్తారు. ఏడాది చివర ఆ స్థలం వదిలిపెట్టి వారికి కేటాయించబడిన ప్రాంతంలో కొత్త స్థలంకోసం వెతుక్కుంటూ పోతారు. సాధారణంగా పాతచోటుకి తిరిగి పది పదిహేనేళ్ళవరకూ రారు. ఇలా తిరగడంలో ఎప్పుడు ఏనుగులు చేరువలోలేని ప్రదేశానికి చేరవలసి వస్తుందోనని కడకరై బాధ.

కడకరై కొంచెం పెద్దవాడయి ఏడెనిమిది సంవత్సరాల వయసు వచ్చేటప్పటికి గుడిసె చుట్టుపక్కల చిట్టడవిలో ఏనుగుల గుంపులకోసం వెతకడం ప్రారంభించాడు. ఏనుగులు అరమైలు దూరంలో వుండగానే ఘీంకారం, వెదురు బొంగులు విరిగిన ఫెళఫెళలూ వినిపించేవి. తనను చూస్తే అవి పారిపోతాయని అతనికి తెలుసు. జాగ్రత్తగా చెట్టుచాటునో,

రాయిచాటునో నక్కి గంటలతరబడి తనివితీరా చూసేవాడు. చూచినకొద్దీ వాటి గాంభీర్యం, అమాయకత్వం అతణ్ణి పర వశం చేసేవి. దగ్గరకివెళ్లి తొండంమీద అప్యాయంగా నిమరాలనీ, మంచి పళ్ళూ కందమూలాలూ తినిపించాలనీ ఆశగా వుండేది అయితే ఆ వయస్సులో అతను సాహసించలేకపోయాడు.

ఈ విషయం గుంపులో పొక్కి పోయింది. తల్లితండ్రుల చెవినకూడా పడింది. కడకర్రై తండ్రికి ఏనుగులంటే ఎంత మక్కువైనా అంత చిన్న వయసులో కొడుకు అడవులు గాలి స్తుంటే భయంవేసింది. "మస్త్" లో వున్న ఏనుగులు, పెద్దపులులు, ఏదు పందులు, కొండచిలువలు, దేనివాతబడ్డా ఆశ వదులుకోవలసిందే కదు! అతను కొడుకుమీద ఒక కన్నువేసి వుంచాడు. పగలల్లా కడకర్రై పొలంలో పని చెయ్యాలి. రాత్రి కొడుక్కి నిద్రపట్టే వరకూ పక్కలోనే వేసుకుని కథలు చెప్పుతాడు. కునుకుపట్టిన తర్వాత గుడిసె మూలలోవున్న వేరే పక్కలో వేస్తాడు. అయితే, తల్లీ తండ్రీ కబుర్లు చెప్పుకుంటూ నెమ్మదిగా నిద్రలో మునిగిపోయేసరికి కడకర్రై ఒక నిద్రతీసి ఏనుగుల్ని కలు సుకోడానికి సిద్ధంగా వుండేవాడు.

మొదట్లో ఏనుగులకోసం మైళ్లు మైళ్లు తిరగవలసి వచ్చింది. ఏనుగుల అలవాట్లు తండ్రి చెప్పిన కథలవల్ల కడకర్రైకి చూచాయగా తెలుసు. రోజుకి సరిపడే ఆరువందల పౌన్ల ఆకులూ, అలములూ సంగ్రహించుకోడానికి ఒక్కొక్క ఏనుగూ కనీసం పదిమైళ్ల అడవయినా గాలించాలి. ఏనుగులతోపాటు పదిమైళ్ళ ప్రయాణానికి సిద్ధపడి వెళ్ళేవాడు కడ కర్రై. దూరంగా ఏనుగుల చప్పుళ్లు విని పించేవి. ధ్వనిబట్టి దూరాన్ని లెక్క కట్టడం కాడాలకి ఉగ్గుపాలతో నేర్పిన విద్య. కడకర్రై ఏనుగుల గుంపుల ఉనికి అంచనా వేసేవాడు. ఏనుగులు నడచిన దారి చక్కని రహదారిలాగా వుంటుంది. అయితే ఆ దారి ఎప్పుడు వేసిందీ కనుక్కో డానికి రోడ్డుపక్కని చెట్టుకొమ్మల్ని పరీ క్షించేవాడు. అప్పుడే విరిగిన కొమ్మలు ఏనుగులగుంపు ఆ దారిన వెళ్ళినదానికి గుర్తు. దారిలో పెద్దపెద్ద గడ్డలుగా పడి వున్న ఏనుగు లద్దెల్ని కాలితో తన్నే వాడు. అవి విడిపోయి పొగలుగక్కుతూ కాలికి వేడితగిలితే అప్పుడే వేసినట్టు గుర్తు. ఈ ఆధారాలతో కడకర్రై ఏనుగు లున్నచోటికి చేరుకునేవాడు.

ఎంతోకాలం యిలా కష్టపడవలసిన అవసరం లేకపోయింది కడకర్రైకి. అర్ధ రాత్రివరకూ అడవిలో తిరిగి కొన్ని గంటలు విశ్రమించడానికి ఏనుగులరాయి దగ్గరికి చేరుకునేవి ఏనుగులగుంపు. ఏను గులరాయి గురించి చాలా విన్నాడు కడ కర్రై. పెద్దరాయి, మూడువైపులా నేల లోకి పాతుకుని పోయి ఒకవైపు మనిషి

పాకి వెళ్ళగలిగినంత ఎత్తులో, పది అడుగుల వెడల్పున ఖాళీ వుంది. రెండు మూడడుగులు పాకి లోపలికి వెళితే ఇద్దరు ముగ్గురు మనుష్యులు కూర్చో గలిగినంత స్థలం రాయిదొలిచి ఏర్పాటు చేసినట్టుంది. ఈ రాయి ఎన్నో కాడా జీవితాలు రక్షించిందని ప్రతీతి. కాడాలు దగ్గర్లోవున్న పల్లెకో పట్టణానికో కిరస నాయిలు, నూనె, పంచదార కొనుక్కో డానికి వెళ్ళి తిరిగివస్తుంటే ఎప్పుడైనా చీకటి పడిపోతుంది. వెన్నెల రాత్రు ళ్లయితే పరవాలేదు. చీకటి రాత్రుళ్ళలో నల్లని ఏనుగువర్మం గుర్తుపట్టడం కష్టం. ఎప్పుడు 'మస్త్' లో వున్న ఏనుగు తటస్థపడుతుందో చెప్పలేం. అటువంటి సమయంలో కాడాలు రాతికింద దూరి దాక్కుంటారు. ఏనుగులు పసిగట్టి దగ్గరకి వచ్చినా లోపల మనిషికి భయంలేదు. కొండగుహలోలాగా నిశ్చింతగా కూర్చో వచ్చు. అయితే, కొండగుహకి ఏనుగు ప్రవేశించగలిగినంత ద్వారం వుండవచ్చు. ఈ రాతిలో ప్రవేశించడానికి రెండడుగుల ఖాళీకంటే ఎక్కువలేదు. బైట జంతు భయంవల్ల ఎక్కువసేపు లోపలే వుండి పోవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడితే వంట చేసుకోడానికీ, చలిమంట వేసుకోడానికీ మూడు రాళ్ళూ, కొన్ని ఎండుపుల్లలూ రాతిలోపల యెప్పుడూ భద్రపరిచి వుంచు తారు కాడాలు.

మొదట ఏనుగులరాయిని చూసి నప్పుడు గుర్తుపట్టలేదు కడకర్రై. అడి వంతా తిప్పి చివరకి ప్రతిరాత్రీ తనని ఏనుగులు అక్కడికి తీసుకువెళ్ళేసరికి అనుమానం కలిగింది. ఎన్నోరోజులు రాయివెనకాలే నక్కిచూశాడు. రాతిచుట్టూ ప్రదేశాన్ని చక్కగా చదును చేసు కున్నాయి ఏనుగులు. అక్కడ పడుకుని కూడా తెచ్చుకున్న కొద్ది ఆకుల్నీ, రెమ్మల్నీ సావకాశంగా తొండంతో మెలి పెట్టి నోట్లో తోసుకునేవి. ఆడ ఏనుగులు చిన్నపిల్లలకి పాలు గుడిపేవి. పిల్లలు తొండం నోటికి అడ్డం రాకుండా పైకి యెత్తిపెట్టి నోటితో పొదుగుకుని కరచిపెట్టుకుని తాగేవి. తిండి అయిన తర్వాత ఏనుగులు ఆడుకునేవి. ఒక్కొ క్కప్పుడు పోట్లాడుకునేవి కొన్ని ప్రేమ కలాపం సాగించేవి. ఎక్కువ అలిసి పోయినప్పుడు రాతికి ఆనుకుని శరీరాన్ని తోముకునేవి. చూసినకొద్దీ కడకర్రై ముగ్ధుడైపోయేవాడు.

రోజులు గడిచినకొద్దీ కడకర్రై దూరం నుంచి చూసి ఆనందించడంతో తృప్తి పొందలేకపోయాడు. అతనికి ఏనుగుల మీద అభిమానం, నమ్మకం యెక్కు వయ్యాయి ఒకరోజున ఏనుగులు రాక ముందే రాతిలో దూరి పడుకున్నాడు. మనిషి లోపల ఉన్నట్టు వాసనవల్ల గ్రహించి తొండం లోపల చొప్పించ డానికి ప్రయత్నించాయి ఏనుగులు. కాని తొండం ఎంతో లోపలికి పోలేదు.

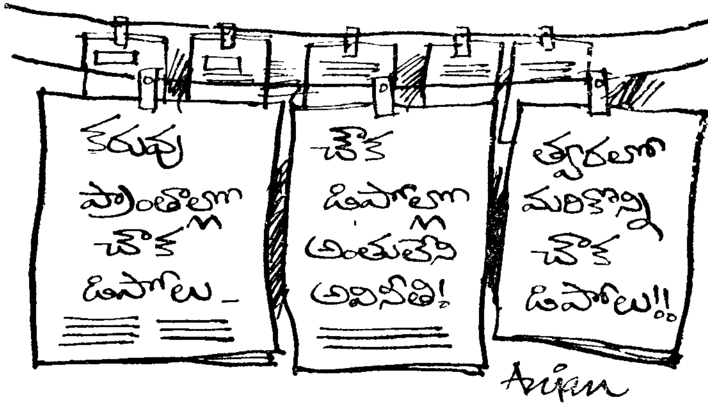

రాతిలో కడకరైకి ఒకపక్క భయం. ఒకపక్క ఆవేశం. ఏనుగులు చేతికందే టంత దూరంలో ఏనుగులు. తనేం చేస్తు న్నదీ తనకే తెలియలేదు. రాత్రి తినడానికి తెచ్చుకున్న చెరుకుముక్కలూ, అరటి పళ్ళూ లోపలికి చాచిన తొండాలకి అంది చ్చాడు. వాటిని ఏనుగులు నోట్లో పెట్టు కుంటుంటే కడకరై ఒళ్ళు మరిచి పోయాడు. అప్పట్నించీ రోజూ ఏదో ఒకటి ఏనుగులు తినడానికి తీసుకు వెళ్ళే వాడు. ఏనుగులకీ, అతనికీ మధ్య ఇలా ప్రారంభమైన మైత్రి కొంతకాలానికి ఎడతెగని స్నేహంగా పరిణమించింది. గుంపులో ప్రతి ఏనుగునీ కడకరై గుర్తు పట్టగలడు. ప్రతిదానినీ పేరుబెట్టి పిలిచే వాడు. పొమ్మన్నస్, మైలస్, కులకడా, పీంబస్, అనకట్టయ్, కరుప్పాయి, లచ్మి, ఇంకా ఎన్నో పేర్లు. ఇప్పుడు తను రాతి కింద దాక్కోవలసిన అవసరం లేదు. రాతిమీదకెక్కి ఒక్కొక్క ఏనుగునీ పేరుపెట్టి పిలిచి కొబ్బరి ఆకులూ, వెదురు ఆకులూ, అరటిపళ్ళూ, రాగులూ, చోళ్లూ ఏవి దొరికితే అవి పెట్టేవాడు. ఏనుగులు ఆప్యాయంగా అందుకుని తినేవి.

కడకరైకి పన్నెండో యేడు వచ్చే వరకూ తల్లీ, తండ్రీతో గుడిసెలోనే పడుకునేవాడు. పెద్దవాళ్లు నిద్రపోయిన తర్వాత గుడిసె విడిచిపెట్టి ఏనుగులరాయి దగ్గరకి పోయి తిరిగి తెల్లవారకముందే వచ్చి పక్కలో పడుకునేవాడు. పన్నెండో యేడు రావడంతో అతను మొగవాళ్ళ సత్రవకి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. కాడాల్లో పన్నెండేళ్ళకి మించిన పిల్లలు తల్లీ, తండ్రీతో గుడిసెలో పడుకోడానికి వీల్లేదు. ఆ వయసువాళ్ళు రాత్రిళ్ళు పడుకోడానికి గుంపుకి రెండు సత్రవలుంటాయి. ఒకటి మొగవాళ్ళకి, రెండవది ఆడపిల్లలకి. పెళ్ళి అయ్యేవరకూ వాళ్లు అక్కడే పడు

కోవాలి. సత్రవ నడపడానికీ, పిల్లల యోగక్షేమాలు చూడడానికీ, హద్దులో వుండడానికీ ముసలిపెద్దలు ఆడవారి సత్రానికి అవ్వా. మొగవారి స.తానికి తాతా సత్రంలోనే పడుకుంటారు. పిల్లలు రాత్రిళ్ళు సత్రం విడిచి పోకూడదనే ఆంక్ష కఠినంగా పాటిస్తారు కాడాలు. అయినప్పటికీ అప్పుడప్పుడూ మగపిల్లలు తాతకళ్ళు కప్పి ఆడపిల్లల సత్రంలో ప్రియురాలిని కలుసుకోడానికి వెళ్ళడం లాంటివి జరుగుతూనే వుంటాయి. కడకరై కి వర్షాకాలం అంతా సత్రం జీవితం బాధ అనిపించలేదు. వర్షాకాలంలో ఏనుగులు కొండలకింద వున్న కాస్ పొన్నాచికి వెళ్ళిపోతాయి. వేసవికాలం సమీపిస్తుందనగా ఎండవేడి భరించలేక నాలుగయిదువేల అడుగుల ఎత్తు కొండల్లో వున్న ఏనుగులరాయి ప్రాంతాలకి జేరుకుంటాయి. ఈ ఆరునెలల్లో కడకరై ఒక్కరాత్రికూడా ఏనుగుల్ని చూడకుండా గడపలేదు. జనవరినెల ప్రారంభంలో ఏనుగుల ఘీంకారం వినిపించినప్పుడు మగతనిద్రలో వున్న కడకరై ఒళ్ళు గగుర్పొడిచింది. లేచి సత్రం తాత కంట బడకుండా బయటపడ్డాడు. 'ఆనకట్టై'కి చెరుకుముక్కలంటే ఎంతో ఇష్టం. 'పీంబస్'కి కొబ్బరికాయలుంటే ఇంకేమీ అక్కర్లేదు. ఇప్పుడవన్నీ ఎక్కణ్ణుంచి తెస్తాడు? తండ్రి ఎకరన్నర పొలంలోకి వెళ్ళి, వున్న చెట్టుకొమ్మల్లో అరవై అడుగుల ఎత్తున ఆకులూ కొమ్మలతో పదిలంగా చేసిన గాదిలోనుంచి రాగులూ, చోళ్ళూ, అరిటిపళ్ళూ బయటికి తీసి పంచెలో భద్రపరచుకుని ఏనుగులరాయి దగ్గిరకి ప్రయాణమయ్యాడు.

కడకరై రాత్రిళ్ళ సత్రం విడిచి వెళుతున్న విషయం అట్టే కాలం దాగలేదు. ఆడ సత్రంలో అమ్మాయిలకోసం వెళుతున్నాడని నింద మోపారు. పంచాయితీ ఏర్పాటుచేసి శిక్ష వెయ్యాలన్నారు. తను ఏ అమ్మాయికోసమూ వెళ్ళడం లేదన్నాడు కడకరై. కాని ఎక్కడికి వెళుతున్నాడో చెప్పలేదు. చెపితే ఆటంకాలు పెడతారని అతని భయం. ఆడసత్రంలో ఎవరిని కలుసుకోడానికి వెళుతున్నదీ నిరూపించలేక పోవడంవల్ల అతన్ని దండించలేదు. కాని కొందరు పెద్దలు రాత్రిళ్ళ పొదల్లో పొంచి అతను ఎక్కడికి వెళ్తున్నదీ కనిపెట్టడానికి ఉపక్రమించారు. దానితో రహస్యం బయటపడిపోయింది. పెద్దలు ఇంత పిచ్చి కూడదన్నారు. తల్లి, తండ్రి నయానా, భయానా వారింప చూశారు. బయట స్నేహితులు ఘీంకరించి పిలుస్తుంటే ఎంత ప్రయత్నించినా కడకరై సత్రంలో నిద్రపోలేకపోయాడు. కడకరై తండ్రికి పరిస్థితి అర్థమైంది. కొడుకు స్వేచ్ఛని అరికట్టి ప్రయోజనంలేదని పెద్దలకి నచ్చచెప్పి ఒప్పించాడు.

ఈ వేసంగికి కడకర్రై ఏనుగులరాయి దగ్గిరకి వెళ్ళగానే కళ్ళనీళ్లు తిరిగాయి. అక్కడ ఏనుగులు లేవు. అవి చదును చేసుకున్న స్థలం లేదు. దట్టమైన అరణ్యం లేదు. అడవికొట్టి మెక్‌నాటన్ టీ కంపెనీ అక్కడ నర్సరీ ఏర్పాటుచేసింది. చల్లని ఆకుపందిళ్ళ కింద నవనవలాడే టీ నారు. ఆ నారుని అడవి మృగాలు తొక్కి పాడు చెయ్యకుండా చుట్టూ కొయ్యలకి కొట్టిన ముళ్ళతీగకి ఆనుకుని ఏనుగులరాయి. ఏనుగులరాయి పేరుకి మాత్రమే అక్కడ పడివుంది. ఏనుగులకి చిక్కకుండా మనిషి లోపల దూరి దాక్కోడానికి ఇంక అది పనికిరాదు. రాయిలోదూరే సన్నటి ద్వారాన్ని టీ కంపెనీ తాపీ మేస్త్రీలు వెడల్పుచేసి పగలగొట్టిన రాతిముక్కలతో నర్సరీ అంచులు కట్టారు. ఇప్పుడు రాతి లోపల ఇద్దరు కూర్చోడానికే కాదు-అర డజనుమంది పడుకోడానికి స్థలం వుంది. ద్వారందగ్గిర రాతిముక్కల్ని పగలగొట్టి తీసెయ్యడంవల్ల రాయిబలం తగ్గిపోయి, మధ్యలో పెద్ద బీటవేసి కొద్దిగా ముందుకి వాలింది. కడకర్రైకి దుఃఖం పెల్లుబికి వచ్చింది. సంబాళించుకుని విచారించవల సిన పని లేదనుకున్నాడు. ఏనుగులరాయి ఏలా పోతేనేం? ఇంక దాని ఉపయోగం లేదు. అడివి నరికి మనిషి పనిచెయ్యడం మొదలుపెట్టాక ఏనుగులు ఆ పరిసరాలకి రావు. ఇంక ఏనుగులు రావు. ఆనకట్టై, పీంబస్, మైలస్. కరుప్పాయీ అక్కడిరి రావు. కడకర్రైకి తిరిగి దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుని వచ్చేసింది. మొలకి చాలీ చాల కుండా కట్టుకున్న పంచె చెంగుతో కళ్లు, మొహం తుడుచుకున్నాడు. ఏనుగులకోసం తెచ్చిన కొబ్బరికాయలూ, అరటిపళ్ళూ రాయిదగ్గిర పెట్టి స్నేహితుల్ని వెతకడానికి బయల్దేరాడు.

ఎంతోదూరం వెళ్ళకుండానే కడకర్రైకి ఏనుగులజాడ కనిపించింది. తన్ని కలుసు కోడానికి రాతిసమీపానికి వచ్చి నరికిన అడివిని చూసి పారిపోయాయన్నమాట. దగ్గిర లోనే వున్న సెలయేటికి పోయి వుంటాయి. కడకర్రై ఏటిఒడ్డుకి పరిగెత్తాడు. ఏనుగులు స్నానం చేస్తున్నాయి. కొత్త పరిసరాల్లో కడకర్రైకి స్నేహితులమీద నమ్మక c కొంచెం సడలినట్టయింది. దగ్గిరకి వెళ్ళ డమా, మానడమా అని తటపటాయిc చాడు. చెట్టుచాటున నక్కి మృదువుగ కూనిరాగం తీశాడు. "కూ-లా-కా-డా' తొండంతో నీళ్ళు వీపుమీద చిమ్ముకుc టున్న కులకడా వెనక్కి తిరిగి చేt చెవులు రిక్కించి చూసి . . కడకర్రై మొహం వికసించింది. మళ్ళీ పాడాడు "పీం-బా-స్" పీంబస్ పా ‌ వచ్చినవైపు ఒక అడుగు ముందుకేసి వచ్చింది, క(కర్రై అనుమానం ఇప్పుడు తీరిపోయింది ఎక్కడున్నా అవి తన స్నేహితులే. చెట్టు చాటునుంచి వచ్చి ఏనుగుల ముందర ని

బడ్డాడు. కడకర్రై, ఏనుగులూ ఏదో మూగభాషలో కూడ పలుక్కున్నారు. అంతా ఏనుగులరాయి దగ్గిర చేరుకున్నారా. ఎంత రూపు మారిపోయినా ఏనుగులరాయి మీద మమకారం కడకర్రైని వదలలేదు. తమ స్నేహం మొదలయింది అక్కడ. పెంపొందింది అక్కడ. అక్కడ జేరగానే అతని మనస్సు ఉప్పొంగిపోయింది.

మర్నాడు పొద్దున్న మెక్‌నాటస్ టీ కంపెనీ కూలీలు పనిచెయ్యటానికి నర్సరీ దగ్గిరకిపోయి ఏనుగులవల్ల కలిగిన నష్టం చూశాడు. టీ నారు పాడవలేదు కాని ఏను గులరాయికి అనుకొని వేసిన ముళ్ల తీగలూ, కొయ్యముక్కలూ ధ్వసం అయి పోయాయి. వెంటనే కంపెనీ వాటిని బాగు చేయించింది. మళ్ళా మర్నాడు అదే కథ. ఈసారి కంపెనీ తీగని బాగు చేయించ టంతో ఊరుకోలేదు. రాత్రి నలుగురు కూలీల్ని కాపలా పెట్టింది.

కడకర్రైకి మళ్ళీ సమస్య ఎదురైంది. కూలీలు నర్సరీ చుట్టూ పెద్ద పెద్ద మంటలు వేసి కూర్చున్నారు. మంటల్ని చూస్తే ఏనుగులికి భయం. పరిసరప్రాంతాల్లో కనిపించవు. విధిలేక కడకర్రై యేటిదగ్గిర కలుసుకునేవాడు. యేటిదగ్గరకలుసుకున్నా, రాయిదగ్గిర కలుసుకున్నా అవే ఏనుగులు. అయినా అతని మనస్సంతా ఏనుగుల రాయిమీదే వుండేది. ఆ రాతి గుహలో కూర్చుని కులకడాకి ఆకులు పళ్లు తినిపిస్తే చిమ్మ' తొండానికి ఆకులు అందిస్తే అతని మనస్సు తృప్తిగా వుంటుంది.

వారంరోజులు రాత్రి కాపలా పెట్టినా తర్వాత ఏనుగుల భయం పోయిందని మెక్‌నాటస్ కంపెనీ ఉపేక్షచేసింది. రాత్రి ఇంటిదగ్గిర భోజనంచేసి యేటిదగ్గిర ఏను గులకి పళ్ళు తీసుకువెళ్ళుతున్న కడకర్రై రాయిదగ్గిర కాపలా కూలీలు లేకపోడం గమనించాడు; పీంబస్ అనకట్టై అని ఉద్రేకంగా అరుచుకుంటూ యేటి దగ్గిరకి పరుగెత్తాడు.

కొంతసేపటికి స్నేహితులంతా మళ్ళీ ఏనుగులరాయి దగ్గర జేరుకొన్నారు.

కడకర్రై మధురస్మృతుల్లో మైమరిచి పోయాడు. పూర్వంలాగా రాతిలోపల కూర్చుని ఏనుగులకి పళ్ళు అందించాడు. ఏనుగులు సంతోషంతో మిన్నుముట్టేలా ఘీంకరించాయి; విలాసాల్లో మునిగిపో యాయి. అంతా కోలాహలంగా వుంది.

అంత సంతోషం ఎంతోసేపు నిలబడ లేదు. ఏనుగులు ఆడి ఆడి రాతికి శరీ రాన్ని రుద్దుకోడం ప్రారంభించాయి. పూర్వం రాయి బలంగా వుండి వాటి తాకి డికి ఆగేది. ఇప్పుడు బీటవాసి పడిపోవ డానికి సిద్ధంగా వుండి నిలబడలేక పోయింది.

ముందుకి వాలివున్న భాగం బ్రహ్మాండ మైన చప్పుడుతో కూలిపోయి లోపల వున్న కడకర్రైని ఉక్కిరిబిక్కి చేసేసింది.

కడ [illegible] అరిచాడు.

మ [illegible] త్తపు ముద్దగా మారి పోయాడు

జరిగిన సంగతి ఏనుగులు గ్రహించాయి. వెర్రి ఆవేశం వాటిని ఆవహించింది. చుట్టుప్రక్కల వున్న నర్సరీని సర్వనాశనం చేసేశాయి. పందిళ్ళని పీకి ముక్కముక్కలు చేశాయి. టీ మొక్కల్ని అనవాలు పట్టలేనంతగా తొక్కేశాయి. ముళ్ళతీగని దారపు వుండలాగా చుట్టి దూరంగా విసిరికొట్టేశాయి. నర్సరీ అంచులకి ఉపయోగించిన రాళ్ళవి ఇసుక రేణువులుగా నలిపేశాయి. విడి పడిపోయిన రాతిని దొర్లించి కడకర్రైని బయటికి లాగాయి.

మర్నాడు పొద్దున్న నర్సరీ లోపలికి వెళ్ళిన కూలీలు కడకర్రైని, మోసుకుపోతున్న ఏనుగుల మందని చూసి భయపడి పారిపోయారు.

మళ్ళీ నర్సరీ వెయ్యడానికి కంపెనీ పదిసార్లయినా ప్రయత్నించింది. ప్రతిసారీ ఏనుగులు మందలు మందలుగా వచ్చి రూపు లేకుండా చేసిపోయాయి. రాత్రిళ్ళు మంటలు వేసుకుని కూలీలు కాపలా వుండేవారు. మంట లారిపోయే వరకూ వుండి నర్సరీని దొమ్మీ చేసేవి ఏనుగులు. ఒక్కొక్కప్పుడు పట్టపగలే దాడి చేసేవి. పగబట్టిన ఏనుగులతో పోట్లాడటం వృధాప్రయాస అని స్టీవెన్సు దొర నర్సరీని ఇంకొకచోటికి మార్చేశాడు.

* * *

తంగముత్తు చెప్పడం పూర్తిచేశాడు. సిమ్మన్సు దొర సందిగ్ధావస్థలో పడ్డాడు. ఆయన నాగరికత ఇదంతా మూఢ విశ్వాసమేమోనని కలవర పెట్టింది. మనస్సు నమ్మమని ప్రోత్సహించింది. నెమ్మదిగా జేబులోనుంచి పొగాకు తీసి పైపులో కూరుకుని అగ్గిపుల్లగీసి అంటించాడు. “ఇంక మనం కథలు చెప్పుకోడం మానేసి కొంచెం పని చేస్తే బాగుంటుందేమో. ఎంత లేదన్నా, కంపెనీ జీతం రాళ్లు ఇస్తూంది కదః” అని నవ్వాడు.

“ఔనుసార్!” అన్నాడు తంగముత్తు.